

Onvoorstelbaar mooi!

Herinneringen aan het Oude Diep

Vraaggesprek met Jan Boerema

Een van de inspirators van het Platform Oude Riet, sinds 2025 een stichting, is Jan Boerema. Jan schreef na zijn wethouderschap (1970-1986) samen met zijn broer Hedde een mooi boek over de gemeente Marum met als titel *'Vlijtige armoede en tonnen gouds – twee eeuwen Gemeente Marum'*. In dat boek, maar ook in een lezing en een artikel in 't Oldeguet, legden de broers ook hun herinneringen vast aan het Oude en Dwarsdiep. Nog in 2022 gaf Jan in de documentaire *'Oerboeren van het Westerkwartier'* commentaar op de veranderingen in de landbouw.

Jan is anno 2026 nog steeds helder van geest en met zijn 107 jaar ongetwijfeld de oudst levende getuige van dit dallandschap.

Met de transformatie van Marumerlage achter de rug en die van Oude Diep en Dwarsdiep in volle gang zochten we Jan eind april 2026 op in zijn Marumer woning.

*****

U hebt op diverse plekken beschreven hoe prachtig het Oude Diep in uw jonge jaren was. Wat was er zo mooi aan dat Diep?

Ja. Dat beleeft iedereen natuurlijk anders. Zó mooi was dat, als ik daar nog weer aan terug denk, dat was iets onvoorstelbaars, maar ja, kievieten en grutto's en alles, het was er volop, vólop! Dat was zo ideaal, dat zou ik graag zó weer willen zien. Ik heb ook veel kievitseieren gezocht, dat deden wij ook graag.

Vissen op het Oude Diep, tweede van rechts zit Jan Boerema, van wie de foto afkomstig is.

Tegenwoordig kan dat bijna niet meer.

Nee, het mag *helemaal* niet meer.

In het boek schrijven jullie dat de kronkels in het Oude Diep zo mooi waren. Maar deze meanders waren toch al in 1912 afgesneden, zodat de schepen minder tijd verloren.

De meanders waren afgesneden, maar ze lagen er nog wel en je kon er varen. Je kon er alleen

niet meer doorvaren, er zaten een paar dammen, nee, één dam. We gingen er vissen, want wat had je anders te doen op het water? Ja, van linnen veevoerzakjes hebben we weleens zeilen gemaakt en dan gingen we met onze vrij grote roeiboot naar de Balktil en vandaar voeren we naar het oosten met ons zeil en daar gingen we, snel ... dat was mooi!

Friese turftjalk, 1700-1800, door Gerrit Groenewegen, foto uit collectie van het Fries scheepvaartmuseum. De turftjalk voer ook op het Oude Diep.

In 2025 hield Koos Vos voor onze stichting Beekdal Oude Riet een lezing o.a. over de scheepvaart over het Oude Diep. Waren er in uw jeugd nog schippers op het Oude Diep?

Ja. Nog één, Hendrik Snip. Hendrik woonde vooraan in Noordwijk, voer altijd naar Stadskanaal en haalde daar bagger en turf. Hij kwam dan met een schip vol terug voor zijn klanten. Hij kwam op de fiets naar ons toe en zei, morgenvroeg om 8 uur zijn we bij het Oude Diep achter. Wij gingen daar dan met een wagen heen en haalden de turf op. Er werd ook wel turf op hopen gezet en dan haalden we die later op. Hendrik Snip was de enige die ik gekend heb die daar nog voer.

De laatste beroepsvaarder dus, ergens in de jaren '30. Werd er alleen gezeild op het Oude Diep

of werd er ook gewerkt met scheepsjagers en paarden?

Nou, dat heb ik niet meegemaakt, maar ... het Oude Diep leende zich daar ook niet voor, want er waren overal *opwijkjes* waar je niet langs kon en er was geen trekpad langs het Diep. Kijk, bij de Jonkersvaart liep er een pad. Daar kon je dus een paard een schip laten trekken. Maar bij het Oude Diep had je overal *opwijken*, waar de turf uitgevaren werd. Dat betekende wel dat er niks meer langs kon. Bij gegraven vaarten had je overal de zijwegen ... er werd wel een weg langs gelegd en dan kon het paard het schip trekken, maar hier was dat niet. Ja, verderop, achter Boeraker wel, maar bij ons niet.

U was een echte natuurliefhebber, ik lees een couplet voor uit een gedichtje van Andries Doornbos, de vader van de latere dichter Ate. U haalt het aan in een artikel over dit diep.

*'Ien 't noorden het heulaand met petten en sompen
'n Lustoord veur kiewiet, kemphoan en griet
Rusken en snielen bij bronnerge sloten
Meiers en heuers ien't verre verschiet ... '*

Wat betekent 'bronneger'?

Er zat ijzeroer in de grond, *bronnig* is bruin, er zat heel veel ijzer in. Het was ook een beetje poëtisch taalgebruik. Dat bruinachtige water ...

De wijken die naar het Oude Diep toelopen hebben mooie namen. Leuringswijk, Jiltswijk, Diakenwijk, Harm Heukerswijk of Bijzitterswijk, Ebbelswijk. En ook de percelen hadden bijzondere namen: Schapekop, Bronger/Brongel; Hengstekamp; Speikerboor, de Strepen, Bediekte en Kerkehoorn.

Heel mooi. Ik heb destijds geprobeerd te zoeken naar de betekenis van al van die veldnamen ... dat hebben we niet afgerond en wat er is, is nooit gepubliceerd.

Er waren ook veel cafés, blijkt ook uit uw boek. Een bij de Balktil.

Er was er een in Balktil en een achter Niebert. Dat heb zelf ik niet meer meegemaakt.

En het café van Van Ek bij de grote linde, die er nog altijd staat? (afb. links)

Dat was ook al gesloten. Maar mijn broer was er nog bij toen uit de kelders van dat café – later tijdens de ruilverkavelingen – van alles tevoorschijn kwam. Het café was platgewalst.

Bij een café aan de Bijzitterswijk daar stond een café met een uithangbord, kunt u me dat uitleggen,

*'Hier tapt men het nat al uit het vat,
en dat zonder schromen –
wie borgen haat en slagen laat,
mag hier vrij binnenkomen'.*

Het pad aan de zuidkant van het Oude Diep, mooi en soms kleddernat, foto CS

De borgen : ging dat over de Coendersborg en de familie van Teijen?

Nee, je stond borg voor iemand bij het betalen van de rekening. Daar kon je raar mee in de boot gaan, als het mis ging wanneer je borg stond voor iemand.

Ik dacht dat het ging om de landeigenaren die gehaat werden door de straatarme veenarbeiders.

Dat heeft er niets mee te maken.

Dus het ging om kerfstokken en kerfjes van schuld.

Ja.

En 'slagen laat', wat zou dat betekenen? Ging dat om het baggelen van turf diep onder water? Zodat er plassen konden ontstaan?

Dat weet ik niet precies hoor.

Na enig peinzen: 'Slagen laat' – (...) ik denk dat het betekent, dat je geen ruzie maakt .

Jan is nieuwsgierig naar de veranderingen langs het Oude Diep, waar de bijvoorbeeld de fietsbrug wordt verplaatst. De liefde voor dit landschap is groot. In hun boek schreven de broers al in 1989:

‘Wie oog had voor de flora denkt nog met weemoed terug aan de idyllische plekjes langs de afgesneden armen van het Oude Diep, met een vegetatie van dotters en koekoeksbloemen in het voorjaar, waterlelies, orchideeën, gele lissen en nog zo heel veel meer in de zomer. Alles van een overweldigende schoonheid. Maar ja, daar kan de schoorsteen niet van roken.’

Mei 2026, Joost Eskes

Bronnen:

- Interview met Jan Boerema, 29 april 2026
- Boek ‘Vlijtige armoede en tonen gouds – twee eeuwen Gemeente Marum’, door Jan en Hedde Boerema, 1989
- <https://nmfgroningen.nl/blog/jasper-tiemens-in-dvhn-over-tentoonstelling-koe-in-museum-wierdenland/>
- Jan Boerema, De hooilanden ten noorden van Nuis en Niebert, Oldeguet, <https://www.historischmarum.nl/t-olde-guet/oldeguet20.pdf>